

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-12-20

Närvarande: F.d. justitierådet Dag Victor samt justitieråden Lennart Hamberg och Per Virdesten.

Alkoholservering på särskilda boenden

Enligt en lagrådsremiss den 15 december 2011 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1622).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Charlotte Lönnheim.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

8 kap. 1 b §

I paragrafen görs ett undantag från kravet på serveringstillstånd för att servera spritdrycker m.m. när det gäller särskilda boenden. De personer som enligt lagförslaget ska kunna serveras utan tillstånd är "de boende och deras närstående".

I författningskommentaren anges att med "närstående" avses en person inom familjen eller bland de närmaste släktingarna eller någon annan person som den enskilde anser sig ha en nära relation till.

Termen "närstående" används i olika lagstiftningar med delvis skiftande innebörd. Detta får i och för sig accepteras. Att låta den boendes subjektiva uppfattning om hur nära en relation är till en viss person vara avgörande för om kravet på serveringstillstånd inte ska gälla är emellertid knappast lämpligt, inte minst mot bakgrund av att servering utan tillstånd är straffsanktionerat.

Det har vidare vid föredragningen bekräftats att avsikten är att rätten att servera närstående utan tillstånd ska förutsätta att serveringen sker vid besök hos en boende. Detta kan dock knappast utläsas av den föreslagna lydelsen.

Enligt vad som framkommit vid föredragningen tar det föreslagna undantaget, förutom på den boende själv, närmast sikte på personer som besöker den boende. Inledningen till paragrafen skulle därmed lämpligen kunna formuleras på följande sätt:

Serveringstillstånd krävs inte för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden som ...

Enligt första stycket 2 ska som ytterligare villkor för undantag från krav på serveringstillstånd gälla att "det särskilda boendet" tillhandahåller måltidsservice. Avsikten har dock inte varit att ställa upp ett krav på att "det särskilda boendet" självt bedriver servicen. Undantaget är avsett att gälla även om denna t.ex. lagts ut på entreprenad. För att detta klart ska framgå kan första stycket 2 formuleras på förslagsvis följande sätt:

2. vid vilka måltidsservice tillhandahålls.

9 kap. 20 §

Kommunen ska enligt den föreslagna bestämmelsen kunna förbjuda fortsatt servering eller meddela varning om den som bedriver serveringen inte följer bestämmelserna i lagen. Det anges inte närmare vilka bestämmelser i lagen som avses. Under remissbehandlingen av utredningsförslaget efterlystes sådana preciseringar.

Bestämmelserna om servering av alkoholdrycker i 8 kap. alkohollagen är i flertalet fall enbart inriktade på sådan servering som kräver tillstånd, men de allmänna bestämmelserna om åldersgräns samt om ordning och nykterhet i 3 kap. 5, 7 och 8 §§ måste vara tillämpliga även för servering vid ett särskilt boende. Om det inte bedöms finnas behov av att kunna meddela förbud även i andra fall skulle bestämmelsens första stycke kunna preciseras och förslagsvis utformas enligt följande:

Kommunen får förbjuda den som bedriver servering av alkoholdrycker på särskilda boenden enligt 8 kap. 1 b § att fortsätta med serveringen eller, om förbud är en alltför ingripande åtgärd, meddela en varning, om den som bedriver serveringen inte följer bestämmelserna i denna lag om åldersgräns för servering eller i fråga om ordning och nykterhet. Förbud meddelas för en tid av sex månader räknat från det att den som bedriver serveringen har fått del av beslutet.